

Интегриране на схемите за подпомагане на земеделските системи с ВПС от различни проекти в националните документи: научени уроци и препоръки

Вяра Стефанова(СТЕП)

Проектът „14 години подпомагане на земеделските системи с ВПС в България: Научени уроци за социално-икономическите и политически предизвикателства, предопределящи загубата на културен ландшафт в Средиземноморския район“ е финансиран от фондация MAVA като част от План за действие М6 „Насърчаване на устойчиви практики на земеползване“

Disclaimer: Тази презентация отразява възгледите на нейните автори от СТЕП и фондация MAVA не носи отговорност за каквото и да е използване на информацията, съдържаща се в нея.

СТЕП
Сдружение за Териториален и Екологичен Просперитет

Анализирани проекти:

- ✓Опазване на световно значимо биоразнообразие в пасища и ливади с висока природна стойност, чрез подкрепа за традиционния местен поминък – БДЗП, 2007-2011;
- ✓Насърчаване на схеми за устойчиво финансиране и за плащания за екосистемни услуги (ПЕС) в басейна на река Дунав – WWF, 2009-2014;
- ✓Опазване на зимуващата популация на световно застрашената червеногуша гъска" – БДЗП, 2010-2015;
- ✓Подкрепа на местни стопани в райони с високо ниво на биологично разнообразие – защитени зони от Натура 2000 и Зеления пояс – Зелени Балкани, Зелени Балкани – 2010-2012;
- ✓Земя за царския орел - Възстановяване и устойчиво управление на хранителни местообитания на царския орел в ключови зони от Натура 2000 в България- БДЗП, 2016-2020;
- ✓За Балкана и хората - Да свържем опазването на природата с устойчивото развитие на селските райони – БФБ, Биоселена, АПБ, WWF, БДЗП – 2012-2017.

СТЕП
Сдружение за Териториален и Екологичен Просперитет

Някои основни резултати:

- Разработени схеми и мерки, интегрирани в националните стратегически документи (основно ПРСР):
  - Мярка „Натура 2000 за земеделски земи“;
  - АЕ дейности: Преобразуване на обработваемите земи в екстензивни пасища; Подсяване на затревените площи с местни смески;
  - Мярка “Непродуктивни инвестиции“;
  - Плащане за екосистемни услуги за Природен парк „Русенски Лом“;
  - Устойчиво управление на влажните зони в Природен парк „Персина“;
  - АЕ мерки за опазване на зимуващите гъски и червеногушата гъска;
  - АЕ мерки за опазване на царския орел и препоръки за поддържане на пасищата и ливадите;
  - Инвестиционно подпомагане.
- Обхванати ~ 2000 ха и ~ 105 фермери/бизнеси.
- Издадени ръководства, насоки, препоръки.
- Създадени мобилни съветнически екипи, подпомагащи фермерите за участие в разработените схеми и ПРСР.
- Целеви обучения на фермерите за диверсифициране и добавяне на стойност към произвежданите от тях продукти и подпомагането им при участие на фермерски пазари, фестивали и международни изложения

СТЕП
Сдружение за Териториален и Екологичен Просперитет

Научени уроци: Разработване на схеми и мерки

☺Целевото сътрудничество между екологични неправителствени организации и държавните институции създава едни от най-успешните и иновативни мерки за подпомагане на природоопазващите форми на земеделие;

☺Схемите за опазването на биоразнообразието са най-успешни, когато са съобразени с конкретните социално-икономически и природни характеристики на даден район и се прилагат се в комбинация от съветнически услуги на място във фермата и ясно обясняване на цели им, свързани с опазване на биоразнообразието;

☹Ако при транспонирането им в националните стратегически документи агро-екологичните схеми «се осакатят, т.е. не се включат всички изисквания», те водят до създаването на негативна обществена нагласа, че се използват за източване на фондове;

СТЕП
Сдружение за Териториален и Екологичен Просперитет

Научени уроци: Разработване на схеми и мерки

☺Включването и консултациите със широк кръг заинтересовани страни е от ключово значение за разработването на успешни схеми за опазване на биологичното разнообразие;

☹При изчислението на нивата на плащане трябва да се избягва свръхкомпенсирането на дейности, които не изискват значителна промяна на прилаганите земеделски практики;

☺Въвеждането на максимален размер на подпомагането и площта на са важно условие за включване на различни видове бенефициенти в мерките (малки, средни и едри стопанства) и предотвратяват недостига на бюджет за прилагане на схемите.

СТЕП
Сдружение за Териториален и Екологичен Просперитет

Научени уроци: Прилагане на схеми и мерки

☺Гъвкавият подход, позволяващ адаптирането на схемите и мерките след тяхното стартиране води до положителни резултати за опазване на биоразнообразието и следва да се прилага и на национално ниво;

☹За разлика от прилагането на мерките от ПРСР, процесът на прилагане на грантовите схеми е изцяло опростен, прозрачен и ефективен;

☹ Основната разлика при прилагането на схемите по донорските проекти спрямо тези на национално ниво е в краткия период на изплащане на подпомагането (за разлика от изплащането на подпомагането от ПРСР);

☺Възможността агро-екологичните схеми да се прилагат на площи с еднакъв размер, но с различно географско разположение се предпочита от земеделските стопани и следва да се прецени възможното й използване за постигане на очакваните резултати по отношение на опазването на биоразнообразието.

СТЕП
Сдружение за Териториален и Екологичен Просперитет

Научени уроци: Видове мерки

- ✓ Агроекологичните мерки са по-привлекателни за земеделските производители, когато са комбинирани с инвестиционен компонент, свързан с изпълняваните от тях дейности;
- ✓ Непродуктивните инвестиции могат да бъдат подкрепени като част от инвестиционното подпомагане за стопанствата, но с по-високо ниво на подкрепа;
- ✓ Земеделските стопани, поддържащи земи с ВПС, считат за по-достъпно закупуването на оборудване втора употреба, което води до по-ефективно използване на предоставените средства;
- ✓ За България плащанията за екосистемни услуги все още са иновативен инструмент, прилагането на който е възможно само при подкрепа и активно участие на публичните власти и адаптиране на нормативната уредба;
- ✓ Прилагането на грантовите схеми показва, че земеделските стопани се нуждаят от текущи съвети по въпроси, свързани с опазването на биоразнообразието и връзката между техните дейности и опазването на природата;
- ✓ Участието в местни фестивали, открити дни, фермерски пазари, изложения на национално и международно ниво, повишава доходите на земеделските производители, като от една страна добавя стойност към продуктите им , но и води до нарастване на разбирането на потребителите относно ролята на фермерите като производители на храни и обществени блага като опазване на културен и традиционен ландшафт, биоразнообразие и др.

СТЕП
Сдружение за Териториален и Екологичен Просперитет

Какво препоръчваме:

- Мерките, включително условията за допустимост, трябва да се разработват на регионално или местно ниво и да отразяват спецификата на земеделието с висока природна стойност;
- При прилагането на схемите на национално ниво да се използва гъвкавият подход, използван в различните проекти,който позволява адаптиране на схемите и след тяхното първоначално прилагане;
- Административните власти следва да насърчават включването на екологичните НПО в процеса на формулиране и прилагане на политиката и мерките за опазване на земеделието с ВПС, както и в процеса на наблюдение и оценка за ефекта от прилагането им върху биорзанообразието и опазване на околната среда;
- Институциите трябва да подпомагат НПО при разработване и прилагане на техните проекти, свързани с опазване на земите с ВПС, и да се включват активно в тях ;
- Да се анализира възможността за делегиране на прилагането на схеми за опазване на биоразнообразието на местно ниво на екологичните НПО;
- Да се анализира възможността за делегиране на разработването и прилагането на Планове за управление на зоните от Натура 2000 на екологичните НПО с цел интегрирането на потребностите на земеделските стопани и опазването на биоразнообразието в тях.

СТЕП
Сдружение за Териториален и Екологичен Просперитет

Благодаря за вниманието !

Повече информация на www.step-bg.bg